

PROBLEEMNE KÄITUMINE ja SELLE JUHENDAMINE

Koolitaja:
Monika Salumaa

2025

Käitumist, mis põhjustab probleeme
inimesele endale või ümbritsevale
keskkonnale saab nimetada
probleemseks käitumiseks...

Iga käitumine on
kommunikatsioonivorm, millel
on oma tähendus

Probleemne käitumine on
TÄHENDUSLIK KÄITUMINE

Tähenduslik käitumine - probleemse käitumise vormid

- Füüsilisele keskkonnale suunatud
- Sotsiaalsele keskkonnale suunatud
- Ennast hävitav käitumine
- Endasse tõmbumine

Käitumise põhjused

- Meditsiinilis-bioloogilised
- Individuaal-psühholoogilised
- Keskkonna ja juhendamisega seotud

Valdkonnad, mida arvesse võtta klienditöös:

- Füüsiline areng, kronoloogiline iga
- Kognitiivne areng, vaimne iga
- Emotsionaalne areng,
emotsionaalne iga

Emotsionaalne areng (A. Döšen):

- I Adaptatsioonifaas
- II Esimene sotsialiseerumise faas
- III Esim. individualiseerimise faas
- IV Ego struktuuri faas
- V Eneseteadlikkuse faas

Adaptatsioonifaas

0 – 6 kuud

- Autistlik faas → sümbiootiline faas
- Intensiivne füüsiline kontakt
- Sensoorse stiimuliga toimetulek vähene
- Oma keha avastamine
- Hirm, viha, ärevus, nauding
- Kontrollimatu autoagressioon

Esimene sotsialiseerumise faas

6 – 18 kuud

- Kiindumustunde tekkimine
- Enda eristamine teistest
- Arusaamine asjade püsivusest
- Distantseerumine hooldajast
- Turvatunne oluline, kindel struktuur
- Hirm, kiindumus, armukadedus, viha millegi kaotamise korral
- Kontrollimatu, suunatud füüsilisele keskkonnale

Esimene individualiseerimise faas

18 – 36 kuud

- Füüsilise kontakti eiramine
- Põikpäisus, võitlus sõltumatuse eest
- Kasutab sõna MINA
- Pidev tähelepanu otsimine
- Destruktiivsus
- Suhtlemine autoriteediga
- Kontrollimatu kahju, suunatud teistele inimestele

Ego struktuuri faas

3 – 7 aastat

- Elu keerleb MINA ümber
- Ei hooma tervikut
- Pidev soov teistega mõõtu võtta, hirm ebaõnnestuda, soov edu saavutada
- Autoriteediga samastamine
- Häbitunne
- Sotsiaalse kontakti alustamiseks vaja autoriteeti
- Mõningane kontroll emotsioonide üle

Eneseteadlikkuse faas

7 – 12 aastat

- Süütunne
- Eneseteadlikkus

Arenguprofiil:

- Kronoloogiline vanus:
- Esmamulje:
- Oskused:
- Eneseväljendus:
- Info mõistmine:
- Sotsiaalsed oskused:
- Emotsionaalne areng:
- Minaareng:
- Seksuaalareng

Käitumise eesmärk:

- Kliendi suhtlemisviis
- Abi palumine
- Enesestimulatsioon
- Nõudmistest põgenemine
- Tähelepanu küsimine

Käitumise A-B-C analüüs: (käitumise funktsiooni ja eesmärgi väljaselgitamiseks)

- A. Mis toimub enne käitumise esinemist e. millal käitumine tavaliselt toimub?
- B. Käitumise võimalikult täpne/detailne kirjeldus
- C. Keskkonna reaktsioon e. mis saab edasi?

Käitumise juhtimisvõtted (1):

- Alternatiivse kommunikatsiooni kasutamine
- Keskkonna kohandamine
- Pro-aktiivne juhendamine

Käitumise juhtimisvõtted (2):

- Premeerimine (TOKEN)
- Ignoreerimine
- Tegevuse/nõudmise jätkamine
- Aeg maha (kohene lõpetamine)
- *Sanktsioonide rakendamine?*

Sekkumine

- Loetle ja kirjelda käitumised
- Õpi klienti tundma (kes? mis meeldib? jne)
- Tee kindlaks kliendi kognitiivne, sotsiaalne, emotsionaalne tase (koosta kliendi arenguprofiil)
- Vali välja kõige häirivam käitumine
- Kirjelda käitumist (A-B-C)+ määra käitumise eesmärk
- Püstita käitumisega seotud reaalne eesmärk
- Kooskõlasta meeskonnaga sekkumisviis ja koosta tegevusplaan
- Vii plaan süsteemselt ellu